

ZASTĘPCA
DYREKTORA GENERALNEGO
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

BP.414.120.2020.AB

Warszawa, dn. 13 maja 2020 r.

Pan
dr Piotr Kładoczny
Sekretarz Zarządu
Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

ul. Zgoda 11,
00-018 Warszawa

W nawiązaniu do pisma z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z dnia 21 kwietnia 2020 roku, znak sprawy 477/PIP/PKu/JG, dotyczącego obecnej sytuacji osób pozbawionych wolności przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych w dobie pandemii koronawirusa, uprzejmie przedstawiam stanowisko Centralnego Zarządu Służby Więziennej w przedmiotowej sprawie.

Postępowanie z osobami pozbawionymi wolności, w przypadkach podejrzenia zakażenia koronawirusem, bez względu na status prawny osoby pozbawionej wolności jest jednolite i spójne z postępowaniem wobec wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej podejrzanych oraz zakażonych koronawirusem. Wprowadzone procedury odbywają się zgodnie z ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych z dnia 2 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 374), aktami prawnymi wydanymi i zmienionymi na tej podstawie i zaleceniami miejscowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej. Najważniejszym celem podejmowanych działań jest jak najskuteczniejsze zapobieganie rozprzestrzenianiu się choroby, szczególnie w izolacji penitencjarnej.

Sytuacja związana z wprowadzonym stanem zagrożenia epidemicznego w naturalny sposób spowodowała konieczność podejmowania decyzji dotyczących wprowadzenia ograniczeń, o których

mowa w art. 247 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego. Działania te dotyczyły w głównej mierze wstrzymania realizacji widzeń oraz ograniczenia lub wstrzymania zatrudnienia zewnętrznego osadzonych, z wyjątkiem m.in. osób produkujących maseczki i kombinezony ochronne oraz pracujących w branży spożywczej. Ww. procedury podjęte zostały we wszystkich jednostkach penitencjarnych Służby Więziennej. Decyzje, również te dotyczące wstrzymania lub ograniczenia uprawnień osadzonych, poprzedzane były analizą zagrożeń i podejmowane z rozwagą, w sposób adekwatny do aktualnej sytuacji na konkretnym obszarze kraju i w konkretnej jednostce penitencjarnej. Podkreślić należy, że były one poprzedzone stosowną kampanią informacyjną skierowaną nie tylko do osób pozbawionych wolności, lecz także do ich bliskich.

Centralny Zarząd Służby Więziennej na bieżąco monitoruje atmosferę panującą w jednostkach penitencjarnych oraz prowadzi bieżącą obserwację sytuacji panującej w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem wszelkich zmian wprowadzanych przez rząd. W razie potrzeby do aresztów śledczych i zakładów karnych przekazywane są niezwłocznie wszelkie istotne informacje oraz propozycje rozwiązania pojawiających się problemów.

W celu właściwej koordynacji i wsparcia wszelkich działań mających na celu zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa jednostek penitencjarnych, w dniu 2 marca 2020 r. Dyrektor Generalny Służby Więziennej wydał Zarządzenie nr 20/20 w sprawie powołania zespołu do koordynowania działań podejmowanych w związku z zagrożeniem epidemiologicznym w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Efekty prac zespołu w poszczególnych obszarach tematycznych stanowią podstawę do formułowania rekomendacji dotyczących zasad postępowania i procedur, przekazywanych następnie do stosowania w jednostkach penitencjarnych.

W porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym opracowano algorytmy postępowania w przypadku podejrzenia lub zakażenia koronawirusem COVID-19, w tym także w sytuacjach dotyczących osadzonych z potwierdzonym zakażeniem koronawirusem, w przypadku braku wskazań do ich hospitalizacji przez szpital zakaźny podległy ministrowi właściwemu do spraw zdrowia. Przygotowane algorytmy niezwłocznie przekazano wszystkim Okręgowym Inspektoratom Służby Więziennej. Nawiązano ścisłą współpracę pomiędzy Wojewódzkimi Stacjami Sanitarno – Epidemiologicznymi i poszczególnymi okręgowymi inspektoratami oraz pomiędzy właściwymi miejscowo Powiatowymi Stacjami Sanitarno – Epidemiologicznymi i podległymi terenowo jednostkami penitencjarnymi. Z wszelkimi wypracowanymi procedurami profilaktycznymi rekomendowanymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministerstwo Zdrowia na bieżąco zapoznawani są funkcjonariusze, pracownicy cywilni oraz osadzeni. Zostali oni również zapoznani z kryteriami Światowej Organizacji Zdrowia dotyczącymi klasyfikacji osób podejrzanych o zakażenie koronawirusem oraz z oświadczeniem Europejskiego Komitetu ds. Przeciwdziałania Torturom oraz

Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT) wskazującym dziesięć zasad dotyczących traktowania osadzonych w obliczu pandemii COVID-19.

W miarę możliwości organizacyjnych jednostek zwiększono osadzonym dostępność do bieżącej ciepłej wody oraz zintensyfikowano liczbę kąpeli. Wydłużono czas rozmów telefonicznych (w uzasadnionych sytuacjach także na koszt Służby Więziennej), w części jednostek, w porozumieniu z operatorami, zwiększono liczbę aparatów telefonicznych oraz udostępniono osadzonym, w szczególności tym, którzy nie posiadają własnych środków pieniężnych, dodatkowe karty telefoniczne. Zwiększono możliwości skorzystania z komunikatora internetowego poprzez uruchomienie dodatkowych stanowisk, zwiększono częstotliwości rozmów, a przede wszystkim stworzono odpowiednie warunki techniczne zwiększające przepustowość łącza internetowego. Wydłużono czas dostępu do energii elektrycznej w celach mieszkalnych w celu zwiększenia możliwości korzystania przez osoby pozbawione wolności z radia i telewizji oraz dostosowano ofertę zajęć kulturalno - oświatowych do wprowadzonych ograniczeń (np. wydłużono godziny pracy radiowęzła, zwiększono limity wypożyczeń książek i prasy, dostosowano charakter prowadzonych zajęć do aktualnie istniejących potrzeb). Skrócono również do niezbędnego minimum czas wydawania do użytku sprzętu RTV stanowiącego własność osadzonych. Wstrzymano zajęcia dydaktyczne w Centrach Kształcenia Ustawicznego, jednocześnie, uwzględniając istniejące możliwości dostosowano prowadzenie nauczania słuchaczy CKU poprzez dostarczanie zadań, materiałów i podręczników przygotowanych przez nauczycieli i zaakceptowanych przez dyrektora placówki bezpośrednio do cel mieszkalnych. Ograniczono do niezbędnego minimum grupowe zajęcia kulturalno – oświatowe, sportowe i terapeutyczne, podjęto działania zmierzające do maksymalnego ograniczenia ruchu osadzonych po terenie jednostek.

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 566) Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej pismem BP.414.87.2020 z dnia 2 kwietnia 2020 r. skierował do dyrektorów okręgowych Służby Więziennej polecenia dotyczące między innymi:

1. Sposobu realizacji spacerów z uwzględnieniem zachowania zasad bezpieczeństwa epidemicznego;
2. Ograniczenia do niezbędnego minimum realizacji czynności transportowych wynikających z podjętych wewnętrznych decyzji administracji jednostek penitencjarnych, np. decyzji komisji penitencjarnych, jak również transportów realizowanych na polecenie organów zewnętrznych, np. sądów, prokuratur itp.;
3. Sposobu wykonywania czynności transportowych z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa epidemicznego;

4. Sposobu postępowania ze skazanymi odbywającymi terapię uzależnień po zakończeniu oddziaływań terapeutycznych, jak również kierowania do ośrodków diagnostycznych. Sytuacja związana z rozwojem istniejących zagrożeń oraz przewidywaniem wystąpienia nowych, potencjalnie groźnych zjawisk, jest permanentnie przedmiotem szczególnej troski kierownictwa Służby. Z tego też powodu wypracowano mechanizm codziennego przeglądu sytuacji w jednostkach penitencjarnych w postaci wideokonferencji z udziałem dyrektorów okręgowych Służby Więziennej i komendantów ośrodków szkolenia Służby Więziennej. Taki tryb postępowania umożliwia natychmiastową reakcję na sygnalizowane przez dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych problemy.

Przewidując możliwość wystąpienia intensywnego wzrostu poziomu zaludnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych (m.in. na skutek ewentualnego wzrostu liczby doprowadzeń do jednostek oraz mniejszej liczby zwolnień w ramach warunkowego przedterminowego zwolnienia i systemu dozoru elektronicznego) od dnia 1 marca 2020 r. do 14 kwietnia 2020 r. Służba Więzienna pozyskała łącznie 937 dodatkowych miejsc zakwaterowania, w większości (ponad 750) na skutek weryfikacji planów remontowych.

Działania Służby, wsparte bardzo intensywnie przez Ministerstwo Sprawiedliwości w obszarze komunikacji z sądami, pozwoliły na wdrożenie sprawnego systemu orzecznictwa Sądów Penitencjarnych w sprawach o warunkowe przedterminowe zwolnienie, przerwę w odbywaniu kary oraz udzielenie zezwoleń na wykonywanie kary w systemie dozoru elektronicznego i przyniosły bardzo oczekiwany i pożądany skutek. Obecnie wszyscy dyrektorzy okręgowi SW informują, że posiedzenia Sądów Penitencjarnych odbywają się bez żadnych przeszkód w większości jednostek penitencjarnych w formie wideo wokand.

Na bieżąco dokonywana jest analiza stanu zaludnienia jednostek penitencjarnych mająca na celu zapewnienie ustawowej normy powierzchni mieszkalnej, o której stanowi art. 110§2 Kodeksu karnego wykonawczego. Jednocześnie informuję, że zgodnie z informacją o zaludnieniu jednostek penitencjarnych z dnia 24 kwietnia 2020 r., publikowaną na stronie sw.gov.pl (w zakładce statystyka – statystyka bieżąca) zaludnienie jednostek penitencjarnych wynosiło 88,02% i przebywało w nich 71 936 osadzonych, co oznacza, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2009 r. *sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów* (Dz. U. z 2018 r. poz. 946) nie została przekroczona ich ogólna pojemność. Należy również wskazać, iż zaludnienie jednostek penitencjarnych na dzień 6 marca 2020 r. wynosiło 93,13 % i przebywało w nich 75 732 osadzonych. przedstawione powyżej dane wskazują więc na spadek zaludnienia o 3 796 osób.

Zgodnie z Kodeksem karnym wykonawczym osobę pozbawioną wolności przyjętą do jednostki penitencjarnej umieszcza się na 14 dni w celi przejściowej, w celu poddania jej wstępnym badaniom lekarskim, zabiegom sanitarnym, a także wstępnym badaniom osobopoznawczym oraz zapoznania z podstawowymi aktami prawnymi dotyczącymi wykonywania kary pozbawienia wolności i porządkiem wewnętrznym aresztu śledczego. W związku z ww. podstawą prawną, a także sytuacją epidemiologiczną na terenie kraju, jednostki penitencjarne bezwzględnie stosują powyższą zasadę.

W przypadku zgłoszenia się, doprowadzenia do jednostki penitencjarnej osoby, która przebywała na obszarze utrwalonej transmisji wirusa lub miała kontakt z potwierdzonym lub prawdopodobnym przypadkiem zakażenia SARS-CoV-2 następuje powiadomienie właściwej miejscowo Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej, a następnie wdrożone zostaje postępowanie zgodne z jej wytycznymi.

Osadzeni podejrzani o zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 poddawani są kwarantannie, a o jej długości i miejscu odbywania decyduje Powiatowy Inspektor Sanitarny.

W związku z nowymi rekomendacjami i schematami postępowań zalecanymi i wdrażanymi przez Główny Inspektorat Sanitarny i podległe mu placówki, w celu izolacji osadzonych niewymagających w aktualnym czasie hospitalizacji w warunkach szpitala zakaźnego wg zaleceń właściwej miejscowo Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej, wobec których, w związku z faktem podejrzenia lub potwierdzenia zakażenia koronawirusem placówki służby zdrowia podległe Ministrowi Zdrowia zaleciły leczenie w warunkach domowych, Służba Więzienna utworzyła dwa izolatoria na czas choroby i rekonwalescencji pacjentów. Kierowani są tam osadzeni z zakażeniem koronawirusem - skąpoobjawowi, którzy są w dobrym stanie ogólnym. Przetransportowanie i przyjęcie pacjenta do ww. oddziałów może nastąpić tylko w przypadku braku wskazań do hospitalizacji w szpitalu zakaźnym Ministra Zdrowia i ewidentnym wskazaniu przez właściwy Sanepid jednostki penitencjarnej jako miejsca pobytu. Należy podkreślić, że dotychczas nie odnotowano żadnego przypadku zakażenia osadzonego koronawirusem na terenie jednostek penitencjarnych. Łącznie do zakładów karnych i aresztów śledczych przyjęto 7 zakażonych osadzonych, były to osoby zakażone przed przyjęciem do jednostek, doprowadzone przez Policję. Dwie osoby zostały wyleczone, aktualnie w jednym z wymienionych powyżej izolatoriów przebywa 4 osadzonych.

Dyrektorom wszystkich jednostek penitencjarnych polecono za pośrednictwem okręgowych inspektoratów Służby Więziennej zaopatrzenie jednostek penitencjarnych w adekwatną do potrzeb ilość środków dezynfekcyjnych i środków ochrony osobistej, w ramach obowiązujących umów, a także na podstawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji

kryzysowych z dnia 2 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 374). Jednocześnie Minister Sprawiedliwości zapotrzebował w Agencji Rezerw Materiałowych adekwatne i możliwe do pozyskania środki, które zostały przekazane na rzecz Służby Więziennej. Wszelkie tego typu zakupy w związku z aktualnymi potrzebami są dystrybuowane przez dyrektorów okręgowych Służby Więziennej do podległych im zakładów karnych i aresztów śledczych na podstawie zgłaszanych zapotrzebowań uwzględniających również dynamikę rozwoju sytuacji epidemiologicznej w danym regionie.

Prowadzone od kilku tygodni systematyczne działania skutkują tym, że wszystkie jednostki penitencjarne zostały wyposażone w środki ochrony osobistej (maseczki jednorazowe oraz FFP3, rękawiczki, kombinezony, gogle ochronne i inne) oraz środki chemiczne do dezynfekcji powierzchni i skóry rąk. W przypadku ich zużycia natychmiastowo podejmowane są działania w celu ich uzupełnienia.

W bezpośrednim związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebą wyjścia naprzeciw oczekiwaniom funkcjonariuszy i osób pozbawionych wolności było podjęcie z dniem 6 kwietnia 2020 r. decyzji o wyposażeniu wszystkich funkcjonariuszy pełniących służbę w stałym i bezpośrednim kontakcie z osadzonymi w środki ochrony osobistej w postaci maseczek oraz jednorazowych rękawiczek, z jednoczesnym zobowiązaniem do realizacji wszelkich czynności służbowych z zastosowaniem ww. sprzętu ochrony. To rozwiązanie stosowane jest już we wszystkich jednostkach. Skazani i tymczasowo aresztowani przyjęli je pozytywnie, traktując jako przejaw dbałości Służby o właściwy stopień zabezpieczenia nie tylko funkcjonariuszy i pracowników, ale w równej mierze osób pozbawionych wolności. Służba prowadzi także przygotowania do realizacji kolejnych obostrzeń zapowiedzianych przez Prezesa Rady Ministrów, w tym obowiązku używania w przestrzeni publicznej maseczek.

Reasumując, pragnę zapewnić, że wszystkim Dyrektorom Okręgowym Służby Więziennej został przekazany zbiór zasad dotyczących postępowania z osobami pozbawionymi wolności w kontekście pandemii COVID-19. Wdrażanie wszelkich ewentualnych wytycznych organizacji międzynarodowych jest dostosowane do specyfiki jednostek penitencjarnych, aktualnej sytuacji w nich panującej, a także możliwości logistycznych i kadrowych. Podkreślić należy, że Służba Więzienna ściśle realizuje wytyczne instytucji uprawnionych do organizacji działań epidemiologicznych (Główny Inspektorat Sanitarny, Ministerstwo Zdrowia) oraz wynikające z obowiązujących w Polsce aktów prawnych.

Wykonano w 2 egz.

1. egz. Adresat

2. egz. aa.

plk Andrzej Leńczuk
Dyrektor Generalny Służby Więziennej